

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔ - ๑๕/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๘ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	{	ศาลปกครองกลาง	ผู้ร้อง
		-	ผู้ถูกร้อง
ระหว่าง	{	ศาลปกครองกลาง	ผู้ร้อง
		-	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า คำร้องที่ ๑ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๗) ผู้ร้องส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง กรณีนางสาววิเดือน งามปลั่ง ผู้ฟ้องคดีฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และประธานกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลางในคดีหมายเลขดำที่ ๘๙๙/๒๕๖๗ ว่า ผู้ฟ้องคดีสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาประจำอำเภอเมืองนนทบุรี ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองออกกระเบียดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๙๑ กำหนดให้ในการลงคะแนน ผู้มีสิทธิเลือกสามารถลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนให้ตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ เป็นการเปิดช่องให้เกิดการสมยอมกันในขั้นตอนการเลือกกันเองในกลุ่มเดียวกัน การที่ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ลงคะแนนเลือกตนเองนั้น ถือเป็น การทำลายหลักความสุจริตใจของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา เข้าข้อสันนิษฐานเป็นข้อพิรุธว่าเป็น การสมัครเข้ามาในฐานะผู้รับจ้างให้ลงสมัครเพื่อเลือกผู้สมัครคนอื่น ไม่ได้เป็นการลงสมัครเพื่อรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทำให้มีการแทรกแซง ครอบงำ ชี้นำ ชักจูง สั่งการ ร้องขอ หรือสมยอมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (๒) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๓ กำหนดให้มีผู้ช่วยเหลือผู้สมัครซึ่งเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครที่ผู้สมัครยินยอมให้ช่วยเหลือในการแนะนำตัว และข้อ ๖ กำหนดให้ผู้สมัครสามารถให้ผู้ช่วยเหลือผู้สมัคร ช่วยเหลือผู้สมัคร ในการแนะนำตัวได้ โดยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้ถือเป็นการแนะนำตัวผู้สมัครด้วย ขัดต่อ หลักการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่แตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการกำหนดให้มีผู้ช่วยหาเสียงได้ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตจำนวนมาก และมีพื้นที่ครอบคลุมหลายตำบล หรือหลายอำเภอ จึงจำเป็นต้องจ้างบุคคลอื่นมาเป็นผู้ช่วยหาเสียง แต่การเลือกสมาชิกวุฒิสภามีลักษณะเป็นการเลือกกันเองระหว่างผู้สมัคร การที่ระเบียบดังกล่าว กำหนดให้มีผู้ช่วยเหลือผู้สมัครทำให้เกิดการแทรกแซง ครอบงำ ชี้นำ หรือชักจูงจากบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้มีสิทธิเลือกผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การจัดทำและเผยแพร่เอกสารแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทั้งในรูปแบบเอกสารและอิเล็กทรอนิกส์ ควรเป็นหน้าที่และค่าใช้จ่ายที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต้องดำเนินการทั้งหมดเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ความไม่ยุติธรรมในฐานะที่แตกต่างกันของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา (๓) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ กำหนดให้ผู้สมัครสามารถแนะนำตัวโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ใช้ข้อความตามเอกสารแนะนำตัวของผู้สมัครตามข้อ ๗ ซึ่งประชาชนอาจเข้าถึงข้อมูลนั้นด้วยก็ได้ นั้น

ถือเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มีกำลังทรัพย์ กำลังคน หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ สามารถเอาเปรียบผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาทั่วไปที่ไม่มีความพร้อมดังกล่าวโดยไม่เป็นธรรมระหว่างผู้สมัครด้วยกัน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การออกระเบียบของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดังกล่าวทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สร้างภาระแก่ผู้ฟ้องคดีในการสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเกินสมควร จึงเป็นการออกกฎที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ซึ่งการออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๙๑ ที่กำหนดว่า “ให้เลือกผู้สมัครได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนให้ตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้” เป็นการกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๓ และข้อ ๖ เป็นการกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัคร จะช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัว ต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง” และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๘ เป็นการกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้สมัครอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด” ดังนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗

ส่วนคำร้องที่ ๒ (เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๗) ผู้ร้องส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง กรณีนายฤทธิชัย ศรีเมือง ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาประจำอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช นายเฉลิมชัย ผู้พัฒนา ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาประจำอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี นายสิทธิชัย ผู้พัฒนา ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาประจำอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ นายจำนอง บุญเลิศฟ้า ผู้ฟ้องคดีที่ ๔ ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาประจำอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี และนายสากล พิษณุกุล ผู้ฟ้องคดีที่ ๕ ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาประจำอำเภอเมือง

นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ฟ้องคดีทั้งห้า ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และประธานกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง ในคดีหมายเลขดำที่ ๙๑๒/๒๕๖๗ ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองออกกระเบียบโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในประเด็นดังต่อไปนี้ (๑) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๙๑ กำหนดให้ในการลงคะแนน ผู้มีสิทธิเลือกสามารถลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนให้ตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ เป็นการเปิดช่องให้เกิดการสมยอมกันในขั้นตอนการเลือกกันเองในกลุ่มเดียวกัน การที่ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ลงคะแนนเลือกตนเองนั้น ถือเป็นการทำลายหลักความสุจริตใจของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา เข้าข้อสันนิษฐานเป็นข้อพิรุธว่าเป็นการสมัครเข้ามาในฐานะผู้รับจ้างให้ลงสมัครเพื่อเลือกผู้สมัครคนอื่น ไม่ได้เป็นการลงสมัครเพื่อรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทำให้มีการแทรกแซงครอบงำ ชี้นำ ชักจูง สักการ ร้องขอ หรือสมยอมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (๒) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๓ กำหนดให้มีผู้ช่วยเหลือผู้สมัครซึ่งเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครที่ผู้สมัครยินยอมให้ช่วยเหลือในการแนะนำตัว และข้อ ๖ กำหนดให้ผู้สมัครสามารถให้ผู้ช่วยเหลือผู้สมัคร ช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัวได้ โดยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้ถือเป็นการแนะนำตัวผู้สมัครด้วย ขัดต่อหลักการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่แตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการกำหนดให้มีผู้ช่วยหาเสียงได้ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตจำนวนมาก และมีพื้นที่ครอบคลุมหลายตำบล หรือหลายอำเภอ จึงจำเป็นต้องจ้างบุคคลอื่นมาเป็นผู้ช่วยหาเสียง แต่การเลือกสมาชิกวุฒิสภามีลักษณะเป็นการเลือกกันเองระหว่างผู้สมัคร การที่ระเบียบดังกล่าวกำหนดให้มีผู้ช่วยเหลือผู้สมัครทำให้เกิดการแทรกแซง ครอบงำ ชี้นำ หรือชักจูงจากบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้มีสิทธิเลือกผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การจัดทำและเผยแพร่เอกสารแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาทั้งในรูปแบบเอกสารและอิเล็กทรอนิกส์ ควรเป็นหน้าที่และค่าใช้จ่ายที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต้องดำเนินการทั้งหมดเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ความไม่ยุติธรรมในฐานะที่แตกต่างกันของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา (๓) ระเบียบ

คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ กำหนดให้ผู้สมัครสามารถแนะนำตัวโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ใช้ข้อความตามเอกสารแนะนำตัวของผู้สมัครตามข้อ ๗ ซึ่งประชาชนอาจเข้าถึงข้อมูลนั้นด้วยก็ได้ นั้น ถือเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มีกำลังทรัพย์ กำลังคน หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถเอาเปรียบผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาทั่วไปที่ไม่มีความพร้อมดังกล่าวโดยไม่เป็นธรรมระหว่างผู้สมัครด้วยกัน ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าเห็นว่า การออกระเบียบของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดังกล่าวทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สร้างภาระแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าในการสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเกินสมควร จึงเป็นการออกกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ซึ่งการออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๗ ข้อ ๙๑ ที่กำหนดว่า “ให้เลือกผู้สมัครได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนให้ตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้” เป็นการกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๓ และข้อ ๖ เป็นการกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัครจะช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัว ต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง” และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๘ เป็นการกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้สมัครอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด” ดังนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗

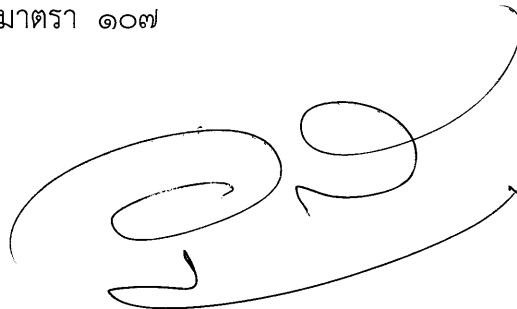
เนื่องจากทั้งสองคำร้องมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเป็นประเด็นเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกันโดยให้เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๗ เป็นสำนวนคดีหลัก โดยไม่กำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา

ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ ด้วยเห็นว่า ยังไม่ปรากฏว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง อีกทั้งหากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจะเกิดความเสียหายดังกล่าวย่อมมีหน้าที่และอำนาจที่จะดำเนินการได้ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “การแบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่ม และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่ม การสมัครและรับสมัคร หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง การเลื่อนบุคคลจากบัญชีสำรองขึ้นดำรงตำแหน่งแทน และมาตรการอื่นใดที่จำเป็น เพื่อให้การเลือกกันเองเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งดังกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ดำเนินการตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในระดับประเทศ” ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้สมัครอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด” และวรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัคร จะช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัว ต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง” มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกระดับอำเภอ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ... (๓) ให้ผู้สมัครแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ ...” มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกระดับจังหวัด ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ... (๓) ให้ผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่ง

คะแนนมิได้ ...” และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกระดับประเทศ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ... (๓) ให้ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสิบคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ ...” ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มีความมุ่งหมายให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงกำหนดให้ต้องมาจากการเลือกกันเองของผู้สมัครรับเลือก โดยกำหนดให้ในแต่ละกลุ่มเลือกในกลุ่มเดียวกัน หรือการเลือกไขว้ หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการเลือกก็ได้ มิใช่บทบัญญัติที่เป็นบทบังคับโดยเด็ดขาด เพียงแต่กำหนดหลักการไว้กว้าง ๆว่าจะใช้วิธีการดังกล่าว หรือกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ซึ่งเทียบเคียงได้กับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ หรือไม่ โดยคำวินิจฉัยดังกล่าวได้กล่าวถึงกระบวนการเลือกในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ไว้เช่นกันด้วย มิได้ทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗

จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ